

ФАХОВА ПРАКТИКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ-СЛОВЕСНИКІВ В УМОВАХ ВОЄННИХ РЕАЛІЙ

Громова Наталія Василівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри української мови і літератури,

*Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
м. Суми, Україна*

Важливою складовою професійної підготовки майбутніх учителів-словесників є виробнича педагогічна практика з української мови і літератури, яка поєднує теоретичні знання з реальним педагогічним досвідом, сприяє вдосконаленню комунікативної, мовознавчої, літературознавчої, методологічної компетентностей та загалом культурному розвитку особистості студента-філолога. спрямована на формування загальних та фахових компетентностей. Педагогічна практика – це своєрідний місток між студентською аудиторією та шкільним класом, де кожен день несе нові виклики й відкриття. Недарма кажуть, що найкращий спосіб запам'ятовування матеріалу – це навчання інших.

Представимо специфіку проведення виробничої педагогічної практики в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка. Практична підготовка здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) регулюється Положенням про практичну підготовку здобувачів вищої освіти [1].

Основною метою педагогічної практики є адаптація студентів до шкільних умов, застосування теоретичних знань, набутих методик навчання української мови та літератури на практиці, оволодіння основними педагогічними функціями у роботі з учнями різних вікових груп під керівництвом методиста та вчителя. Водночас розвивається педагогічне мислення студентів як здатність застосовувати теоретичні відомості та вже вироблені педагогічні навички, вміння вирішувати нові навчальні та виховні завдання у різних умовах: у класах з різною підготовкою, на різних ступенях навчання, з різними віковими групами учнів.

Завдання практичної підготовки пов'язані з підготовкою майбутніх учителів до реалізації трудових функцій, визначених Професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» [2].

Введення воєнного стану внесло свої корективи в організацію та проведення фахової практики, виникла необхідність адаптуватися до нових умов навчання, оскільки заклади загальної середньої освіти

працюються у різних форматах навчання: дистанційний, очний або змішаний.

На сьогодні є велика низка онлайн-сервісів та програмного забезпечення, проте формування педагогічної майстерності їх використання є важливим елементом практичної підготовки майбутніх вчителів української мови і літератури і реалізується в курсі «Інноваційні технології навчання української мови та літератури».

Дистанційне навчання потребує об'єднання спільних зусиль батьків, учнів та педагогічних працівників для досягнення необхідних результатів навчання. Найпопулярнішими освітніми платформами для дистанційного навчання у ЗЗСО є Microsoft Teams та Google Classroom, які надають можливість створювати окремі канали для кожного класу, куди можна завантажувати навчальні матеріали, задавати завдання, проводити відеоуроки, а також здійснювати групові обговорення.

Важливу роль в організації дистанційного навчання відіграють інтерактивні дошки, такі як Jamboard або Padlet, які дозволяють учням працювати над спільними завданнями та висловлювати свої ідеї разом. Ці елементи є корисними під час написання колективного твору, складання сенкенів, поетичних чи прозових текстів. Крім того, можливість працювати з цифровою дошкою допомагає розвивати навички комунікації та вміння домовлятися, що є основою для творчої командної роботи. Так учні вчаться співпрацювати та доповнювати ідеї один одного, створюючи колективні творчі продукти.

Щоб зробити дистанційне навчання максимально ефективним, студентам-практикантам доводиться розробляти цікаві завдання та обирати такі методи, які б максимально залучали учнів до навчального процесу та викликали в них бажання пізнавати нове. Кожен урок – це новий виклик, який спонукає шукати нестандартні рішення та втілювати креативні ідеї на своїх заняттях.

Сучасний урок української мови, спрямований на розвиток творчого мислення, має бути динамічним, багатогранним і креативним. Використання методів і прийомів, що орієнтують учнів на особистісну самореалізацію, відкриває перед ними можливість побачити мову не як сухий матеріал, а як живий і захопливий інструмент комунікації та самовираження. Саме таке навчання здатне сформувати покоління творчих, впевнених у собі та самостійних особистостей, готових до викликів сучасного світу.

Як зацікавити учня, який втратив мотивацію? Як знайти підхід до учня, який мовчить, ховаючись за телефоном? Ці питання не мають універсальних відповідей. Як зауважують у своїх звітах студенти-практиканти: *«Треба будувати урок так, щоб було цікаво самому собі. В умовах війни важко зосередити учнів на навчанні, вивченні нових тем.*

Тому необхідно підходити до створення уроку креативно, творчо, неординарно. Коли урок буде справді різнобарвним, саме тоді учні отримають задоволення від навчального процесу» і зрозуміти, що «кожна дитина має свій ключик, і завдання вчителя – знайти його. Інколи це вимагає терпіння, інколи – фантазії, а іноді – просто щирості».

Як показує практика, саме цьому сприяють інтерактивні технології. Нині існує велика кількість інтерактивних методів навчання. На основі звітів студентів-практикантів, з'ясовуємо, що найцікавішими для учнів виявилися творчі завдання з використанням інноваційних технологій – метод кейсу, «Мозковий штурм», метод ажурної пилки, «Залиште за мною останнє слово», Снігова лавина», «Асоціативний куц», «Мікрофон», усне мовлення з художнім домислом, написання синквейнів, колективне створення «дерева знань».

Важливо пам'ятати, що освіта під час війни не обмежується лише навчанням з книжками. Діти потребують різноманітних освітніх можливостей, що включають в себе соціальну й емоційну підтримку, культурні заняття та доступ до медіатехнологій. Адже радість спілкування у важкі часи та взаємопідтримка не менш вагомі нині, ніж правила та вправи. Таку роботу студенти-практиканти коронують у межах позакласної роботи з української мови та літератури.

Виробнича педагогічна практики показує, що робота вчителя виявилася значно складнішою та більш багатогранною, ніж може здаватися на перший погляд. Вона потребує не лише знання предмета, але й гнучкості, терпіння, розуміння та щирого бажання допомогти кожному учню. Фахова практика є важливим кроком на шляху до професії, вона допомагає зрозуміти, що справжній учитель – це не лише фахівець у своїй галузі, але й наставник, який підтримує, надихає і вміє знаходити підхід до кожного учня. Студенти-практиканти мають відчутти відповідальність за створення сприятливого навчального середовища та зрозуміти, що успіх уроку залежить не тільки від підготовки, але й від того, наскільки вчитель здатен донести матеріал і підтримати інтерес до навчання.

Підтвердженням усього зазначеного вище є слова самих студентів-практикантів: *«Педагогічна практика стала для мене незабутнім досвідом та показала, що вчитель – це важка, але водночас цікава та творча професія. Моє кредо відображено у цих авторських рядках: «В буденних негараздах вижить мушу, тому знайшла в житті два рятівних крила, які зігріють серце і розрадіють душу, – це вчительська справа й гітарна струна» (С. Андрійченко).*

Таким чином, можна дійти висновку, що підготовка освічених, креативно мислячих і мобільних фахівців вважається неповною без

практичного застосування теоретичних знань, отриманих у процесі навчання. Саме тому розвиток професійної компетенції майбутнього вчителя-словесника має проходити активно в період проходження студентами педагогічної практики.

Література

1. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка URL:https://sspu.edu.ua/images/2023/docs/polozhennia/polozhennya_pro_praktichnu_pidgotovku_zdobuvachiv__51c17.pdf

2. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>

3. Семенов О.М., Вовк М.П., Дятленко Т.І., Громова Н. Фахова практика майбутнього вчителя-філолога: навч. посіб. Київ: Талком, 2021. 376 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-480-4-17>

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ДО ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Грушко Роман Сергійович

<https://orcid.org/0009-0002-2400-4973>

*аспірант спеціальності 011 Освітні педагогічні науки,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сучасний світ стрімко змінюється під впливом цифрових технологій і освіта не є винятком. Формування цифрової компетентності учнів стає одним із ключових завдань сучасної школи, адже вміння працювати з інформаційними технологіями визначає конкурентоспроможність майбутніх фахівців у різних сферах. Особлива роль у цьому процесі належить учителям інформатики, які не лише навчають основ цифрової грамотності, а й формують у школярів навички критичного мислення, безпечної роботи в цифровому середовищі та використання технологій для навчання й творчості.